

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE) (Datterselskap)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Seksjon for klima, miljø og internasjonalisering

Vår dato: 31.01.2023
Deres dato: 02.12.2022
Vår referanse: 22/38501-3
Deres referanse: 2022/425
Vår saksbehandler: Lotte Thommesen

Uttalelse til ettersyn av Detaljplan for miljø og landskap for utbedring av Kalhovdvegen i Tinn kommune

Vi viser til mottatt brev av 02.12.2022 med offentlig ettersyn av *Detaljplan for miljø og landskap* for utbedring av Kalhovdvegen i Tinn kommune. Uttalelsesfristen er 31.01.2023 etter forespørsel om utsatt uttalefrist ble innvilget av NVE den 20.01.2023.

Detaljplanens hensikt og bakgrunn

Statkraft Energi AS søker NVE på vegne av Øst-Telemark Brukseierforening (ØTB) om godkjenning av *Detaljplan for miljø og landskap* knyttet til utbedring av Kalhovdvegen i Tinn kommune. ØTB er eier av regulerings-anlegget for kraftproduksjon mens Statkraft har ansvar for drift og vedlikehold av Kalhovdvegen på vegne av ØTB. Detaljplanen og vurderingen av tiltakets konsekvenser er utført av Norconsult AS.

Statkraft på vegne av ØTB ønsker å foreta utvidelse og utbedring av Kalhovdvegen på strekningen mellom Steinsbøle og Grotte/Nedre Grottetjønn. Veien skal utbedres til en standard som er egnet for økt trafikk, inkl. transport med tyngre kjøretøy, for å kunne gjennomføre utbedringsarbeid på dammer ved Kalhovd, Strengen og Grottevatn. Vegstrekningen er ca. 32 km. lang, og går fra ca. 750 moh. ved Steinsbøle, til ca. 1060 moh. ved Grottedammen. Det fremkommer av detaljplanen at det forventes større mengder overskuddsmasser og at dette skal transporteres til permanente deponier i området.

NVE vil som tilsynsmyndighet for vannkraftanlegg behandler detaljplanen med hjemmel i vilkår gitt ved kongelig resolusjon for regulering av Mårelven og Kalhovd datert 22.05.1988.

Fylkeskommunens roller og ansvar

NVE har sendt *Detaljplan for miljø og landskap* til Vestfold og Telemark fylkeskommune i medhold av vassdragsreguleringsloven §12. Fylkeskommunen skal bidra til at nasjonale og regionale føringer blir fulgt opp søknader hvor våre saksområder blir direkte berørt.

Vi har en rolle som regional utviklingsaktør, planmyndighet og som veileder. Fylkeskommunens uttalelse gis med grunnlag i mål, prinsipper og anbefalinger, slik de er nedfelt i overordnede nasjonale og regionale styringsdokumenter.

Fylkeskommunens vurdering

Vestfold og Telemark fylkeskommune mener utbedring av vegen fremstår som nødvendig av hensyn til dagsikkerhet og er således viktig ut fra samfunnssikkerhetsmessige hensyn. Vi vil i punktene nedenfor kommentere på de delene av planforslaget som berører våre ansvarsområder:

Regional plan for Hardangervidda

Regional plan for Hardangervidda (2019-2025) uttrykker vedtatt regional arealpolitikk for Hardangervidda villreinområde og tilgrensende buffersoner. I henhold til planens retningslinje § 1.3 skal planen legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i området.

Vi mener utbedring av vegen vil føre til økt bilkjøring og ferdsel i nasjonalt villreinområde og kan være i strid med unntaksreglene i retningslinje § 2.4 i *Regional plan for Hardangervidda* om bl.a. avbøtende tiltak. Forlaget om å øke parkeringskapasiteten ved Kalhovd turisthytte og Steinsbøle vil øke tilgjengeligheten og ferdselen i området. Vi råder til at tiltak som bidrar til økt ferdsel og som ikke er direkte nødvendig ikke tillates, og at det legges til rette for tiltak som kan begrense ferdselen.

Villreinen er avhengig av tilgang til funksjonelle og sammenhengende leveområder og mulighet for å trekke mellom slike. Omfattende kartlegging og registreringer av villreinens adferd og reaksjoner på menneskelig ferdsel viser at menneskelige inngrep og bruk av dens leveområder samlet sett utgjør en trussel mot villreinbestanden bl.a. på Hardangervidda. I henhold til retningslinje §4.2 Villreintrekk i regional plan *skal det tas særlige hensyn til villreinens trekkveger ved planlegging og tilrettelegging av fysiske tiltak.*

Vi er usikre på om vurderingen knyttet til tiltakets konsekvenser for villrein er bygget på oppdatert kunnskap og tilstrekkelig utredet og mener det er grunn til å tvile på om detaljplanen oppfyller kravet i regional plan. Vi sikter her til ny kunnskap basert på for eksempel:

- GPS-merkeprosjekter som har kartlagt og fortsatt kartlegger villreinens bevegelser og bruk av arealene.
- Kvalitetsnormen og klassifiseringen av de 10 nasjonale villreinområdene i Norge – herunder Hardangervidda som kom svært dårlig ut.
- Pågående arbeidet med tiltaksplaner som oppfølging av kvalitetsnormen og grunnlag for Stortingsmelding om villrein.
- Arbeidet med Fokusområder, som i hht. retningslinje §3.1 i regional plan skal følges særlig nøye, der Stegaros og Graveide er markert som et område med «antatt arealunnvikelse» for villreinen (www.villrein.no).
- Arbeid med *Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda og Besøksstrategi for Hardangervidda*.

Fylkeskommunen anbefaler at NVE tar opp til vurdering om det bør stilles krav til nye utredninger/vurderinger av tiltakets konsekvenser for villreinen, og nødvendige avbøtende tiltak. Det oppfordres til tett dialog med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark på disse områdene.

Regional plan for vannforvaltning

Vi vil minne om *Regional plan for vannforvaltning for Vestfold og Telemark* for planperioden 2022-2027. Vannforvaltningsplanen beskriver påvirkninger og tilstand i vannmiljøet, samt miljømål og unntak fra miljømål. Vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen, jf. plan- og bygningsloven § 8-2 og vannforskriften § 29. Det generelle målet i vannforskriften er at alle vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand.

Vi kan ikke se at planarbeidet til nå har vurdert tiltakets påvirkning på vannmiljø i de berørte vannforekomstene, dette er noe vi forventer at vurderes. Planarbeidet må utrede om planen har konsekvenser for vassdragsmiljø og vannkvalitet, herunder avrenning, utslipp eller fysisk påvirkning under anleggsfase og driftsfase. Dersom det planlegges tiltak som kan forringe miljøtilstanden i vannforekomstene, eller gjøre det vanskelig å nå miljømål, skal planen vurderes etter vannforskriften § 12.

Vi legger merke til at massedeponiene *Flaten, Lågarjo og Kalhovd* er i konflikt med bekker og etterspør at disse flyttes slik at konflikt med bekker unngås.

I *Regional vannforvaltningsplans* vedlegg nr.7 ligger det generelle retningslinjer for arealplanlegging som kan påvirke vannmiljø. Denne lenken kan brukes for å komme til vannforvaltningsplanen: [Regional vannforvaltningsplan 2022-2027 Vårt verdifulle vann \(vannportalen.no\)](#).

Klima og energi

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene prioriterer arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, miljøvennlig energibruk og klimatilpasning, jf. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019-2023)*. Prioriteringene nevnt over er forankret i *regional klimaplan for Telemark (2019-2026)*. Planforslaget tar sikte på å forbedre infrastrukturen til et anlegg som produserer fornybar vannkraft. Dette skal gjøres ved å blant annet forbedre veikvaliteten og overvannshåndteringen i tilknytning til veien, og tar slik hensyn til klimatilpasning og miljøvennlig energibruk – ettersom endringen er nødvendig for sikkerheten og dermed produksjonen til anlegget. Vi kan imidlertid ikke se at det er tatt hensyn til reduserte klimagassutslipp i planarbeidet. Til et prosjekt av denne størrelsen oppfordrer vi til å utforme klimabudsjett, for å identifisere de største utslippskildene og iverksette tiltak for utslippsreduksjoner. Eksempelvis å gjenbruke og/eller bruke lokale steinmasser, lage en plan for effektiv transport av masser, anvende fossilfrie anleggsmaskiner og sørge for minimale naturinngrep.

Fra kartløsningen *Kilden* fra NIBIO ser vi at veistrekningen både går gjennom og ligger tett inntil flere myrområder. Vi minner om at bevaring av myrområder er av nasjonal og regional interesse, jf. Nasjonale forventninger, *regional klimaplan for Telemark (2019-2026)* og §2-7 i *regional plan for Hardangervidda (2019-2035)*. Vi ser derfor positivt på at det ikke skal brukes kjøretøy eller forekomme aktivitet som kan forårsake terrengskader i myrområdene. Fylkeskommunen forventer imidlertid at konsekvensen for myr blir grundig vurdert i videre planarbeid og at konkrete tiltak for å unngå nedbygging og drenering av myr også blir beskrevet.

Fiskeforvaltning

Fylkeskommunen har ansvar for forvaltningen av innlandsfisk, som ikke er truet. Den viktigste målsettingen for fiskeforvaltningen er å bevare naturlige bestander av fisk og andre ferskvannsorganismer, gjennom å sikre viktige gyte- og oppvekstområder, forhindre spredning av arter og sykdommer, samt å unngå genetisk påvirkning av naturlige fiskestammer.

Fylkeskommunen synes detaljplanen gir en god redegjørelse av gjeldende forhold og undersøkelser i forhold til fisk. Den anbefalte løsningen for krysningspunktene av vassdrag er betongelementbruer med lysåpning som i dag og naturlig substrat på elvebunnen. Fylkeskommunen synes dette er en veldig god løsning som opprettholder leveområder og vandringsmuligheter for fisk.

Kulturarv

Mårdalen deponiområde ligger i et kulturlandskap med eldre gårdsbebyggelse og er plassert i umiddelbar nærhet av en bygning som er fredet etter kulturminneloven (*ID 86645-1 Mårdalen søndre*). Endring av landskapsrommet rundt denne fredede bygningen vil redusere kulturmiljøverdien og kan virke skjemmende. Vi er overrasket over at dette ikke er omtalt i planen, jf. vår tidligere uttale. Vi vil anmode om at deponiområde *Mårdalen* tas ut av planen. Vi ber om at denne problemstillingen drøftes med oss som kulturmiljømyndighet i forkant av en godkjenning av detaljplanen.

Avslutningsvis

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ut ifra regionale og nasjonale interesser vurdert detaljplan for miljø og landskap og vil fremheve følgende anbefalinger fra uttalelsen:

- Fylkeskommunen anbefaler at NVE tar opp til vurdering om det bør stilles krav til en nye utredninger/vurderinger av tiltakets konsekvenser for villreinen og nødvendige avbøtende tiltak. Det oppfordres til tett dialog med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om kunnskapsgrunnlag og avbøtende tiltak.
- Vi råder til at tiltak som bidrar til økt ferdsel og som ikke er direkte nødvendig ikke tillates, og at det legges til rette for tiltak som kan begrense ferdselen.
- Vi forventer at det i videre planarbeidet gjøres en utredning om planen har konsekvenser for vassdragsmiljø og vannkvalitet i berørte vannforekomster, herunder avrenning, utslipp eller fysisk påvirkning under anleggsfase og driftsfase.
- Vi legger merke til at massedeponiene *Flaten*, *Lågarjo* og *Kalhovd* er i konflikt med bekker og etterspør at disse flyttes slik at konflikt med bekker unngås.

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

- Vi anmoder om at *Mårdalen* deponiområde tas ut av planen grunnet plasseringen i et kulturlandskap med eldre gårdsbebyggelse og grunnet nærheten til en bygning fredet etter kulturminneloven.
- Vi forventer at konsekvensen for myr blir grundig vurdert i det videre planarbeidet og at konkrete tiltak for å unngå nedbygging og drenering av myr blir beskrevet.

Med hilsen

Cathrine Nedberg
seksjonsleder

Lotte Thommesen
trainee/rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Saksbehandlere

Sigurd Lenes - planfaglig	tlf. 906 40 237	e-post: sigurd.lenes@vtfk.no
Eystein M. Andersen - nyere tids kulturminner	tlf. 359 17 424	e-post: eystein.m.andersen@vtfk.no
Mikael Andreas Sætre - klima og miljø	tlf.	e-post: mikael.andreas.satre@vtfk.no
Lotte Thommesen - klima og miljø	tlf.	e-post: mikael.andreas.satre@vtfk.no
Lasse Asmyhr - kultur, idrett og friluftsliv	tlf. 988 64 599	e-post: lasse.asmyhr@vtfk.no
Anne-Gro Ahnstrøm - Regional plan for Hardangervidda	tlf. 333 70 481	e-post: annegro.ahnstrom@vtfk.no

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) (Datterselskap)		Postboks 5091 Majorstua	0301 OSLO

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK		Postboks 2076	3103 TØNSBERG
TINN KOMMUNE		Postboks 14	3661 RJUKAN

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Torggata 18, 3717 Skien
Svend Foynsgate 9, 3126 Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no